

Oponentský posudok bakalárskej práce Pavla Brestovanského *Analýza zobrazení fenoménu „coming out“ v rámci festivalu Prague Pride (Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovoj v Prahe, 2017)*

Pavel Brestovanský sa svojou prácou pripája k zatiaľ pomerne malému, ale rozvíjajúcemu sa výskumu manifestácií LBTQIA+ komunity a jej spojencov ako súčasti queer studies či štúdií sexuality. Pomerne úzke vymedzenie výskumného problému mu umožňuje formulovať prínosné interpretačné tvrdenia.

V posudku stručne zhodnotím jednotlivé časti práce a položím otázky na diskusiu počas obhajoby. V samotnom závere posudku hodnotím formálnu stránku predloženej bakalárskej práce.

Autor v úvodných kapitolách práce dobre objasňuje základné pojmy a rámec, v ktorom sa bude pohybovať. Je ním konštruktivistické chápanie sexuality a predovšetkým sexuálnej identity a tak aj coming outu. Coming out nevníma nekriticky ako nevyhnutný krok k tzv. prijatiu vlastnej sexuality, ako sa často populárne prezentuje, ale už v úvode ho označuje za „podřízení se vědecké sexuologické kategorizaci se všemi z toho vycházejícími mravní nároky“ (s. 9) či neskôr ako nutnosť prispôbiť sa istému normatívu identity (s. 22).

Kapitole o normatíve heterosexuality, ale aj kapitole o „situaci u nás“ by však prospelo lepšie previazanie medzi zhrnutými koncepciami, ktoré je inak veľmi obsiahle a zachytáva tak teoretické ako aj historické prístupy. Niektoré exkurzy sú síce dôležité – ako napr. ten o časopise *Aspekt* (s. 21) – ale bolo by bývalo ich dobré lepšie včleniť do textu, prípadne presunúť do poznámky pod čiarou. Podobne nemotivovane pôsobí napr. kritika Sabine Hark voči komercializácii amsterdamských Gay Games (s. 30).

Celkovo je potrebné oceniť, s akou rozmanitou literatúrou autor pracuje – je to literatúra historickej proveniencie, sociologickej aj psychologickej. Bolo by však dobré aj opakovane v svojom výklade pripomínať najmä geopolitický kontext, o ktorom autor hovorí a limity platnosti daných tvrdení (najmä v tretej kapitole, kde sa akoby nejako samozrejme má pochopiť, že rozvoj hnutí za sexuálne oslobodenie sa sústredil do USA) a tiež uviesť to, prečo je tento geopolitický kontext dôležitý. (Ak by v tom mal autor o dačo jasnejšie, možno by potom na s. 28 len mechanicky neopakoval tvrdenia autoriek a autorov a tak neuvádzal, že Slovensko prijalo antidiskriminačný zákon „až“ v roku 2004, keď napríklad Česko ho prijalo po značných peripetiách v roku 2009 – fakt, ktorý na inom mieste uvádza.) Rovnako tak by bolo dobré, keby autor jasnejšie previazal coming out a existenciu komunit a politického organizovania v prospech LGBTQI osôb – bez jasnejších argumentov totiž najmä časť o situácii v ČR pôsobí samoučelne (hoci je zrejmé, že organizovanie potrebuje vysvetliť, lebo skúma previazanosť coming outu s Prague Prideom).

Čo sa metodologickej časti týka, tak práci chýba jasné formulovanie výskumnej otázky, hoci na s. 6 autor isté otázky, s ktorými pristupuje k výskumu, artikuluje. Výskumný postup je síce opísaný teoreticky aj vecne, chýbajú v ňom však napríklad jednoznačné bibliografické odkazy na skúmané materiály. Inak je metodológia a výskumný postup predstavený dostatočne.

Význam práce vidím najmä v tom, že výskumne zaznamenáva, opisuje a analyzuje prítomnosť coming outu ako istého normatívneho procesu v sebaapochopení českej LGBTQI komunity a tiež v jej sebaaprezentácii širšej verejnosti. To, že coming out sa stal jednou z ústredných tém najväčšieho podujatia, ktoré prispieva k zviditeľňovaniu LGBTQI problematiky v Českej republike, je samo o sebe významné výskumné zistenie.

Keď autor opisuje a analyzuje skúmaný materiál, robí tak s pomerne vysokou interpretačnou zručnosťou. Poukazuje na širšie rámce prideom prezentovaného coming outu (spokojnosť

a šťastie ako všeobecne zdieľaný nárok aj želanie všetkých životov, ktorý má naviac vyplývať z poznania tzv. pravdivej identity), ale aj na zúžené a výberové chápanie coming outu ako jednorazovej záležitosti (s. 44) či ako záležitosti týkajúcej sa vymedzeného súboru identít (s. 50, 52). Veľmi zaujímavé sú interpretácie prezentované v druhej analytickej podkapitole, kde sa problémovosť coming outu spája s ne-mestským priestorom (s. 48 a ď.).

Ešte plastickejšiemu objasneniu výskumného problému by podľa môjho názoru prospela kritickejšia analýza samotnej formy prideu. Autor síce začleňuje Prague Pride do historického vývoja českej LGBTQIA+ komunity, za zváženie by však stála úvaha či zhrnutie teoretickej literatúry o tom, čo za politickú formu pride je, aké prostriedky používa, akými premenami tento druh manifestácie prechádza.

Podobne, z analytického hľadiska by bolo potrebné jasnejšie odlíšiť tvrdenia Romany Schlesinger (s. 58 a inde) ako tie, ktoré vypovedajú o skúsenosti so slovenskými pridemi a preto pre uchopenie miesta coming outu v pražských prideoch predstavujú skôr výberový kontrastný materiál.

Okrem už uvedených pripomienok chcem autorovi položiť nasledujúce otázky:

Autor v práci bližšie neskúma prepájanie coming outových kampaní pražského prideu so zahraničnými kampaňami, hoci sú v pozadí prítomné („bude líp“, samovražda Filipa Havlíčka, motivácia verejným trúchlením, s. 57, s. 62). Vedel by počas obhajoby identifikovať obdobné zahraničné kampane a stručne ich porovnať s tými českými?

Ďalej, vidí autor na základe ním skúmaného materiálu nejaký potenciál v prelomení normotvornosti coming outu pre sebadefinovanie individuálnych a kolektívnych neheterosexuálnych identít? Existuje nejaký naratív či požiadavka, ktoré sa v diskurzívnom priestore prideu objavujú a zaujímajú obdobné miesto ako coming out?

A napokon, v čom podľa neho spočíva politickosť coming outu konkrétne uchopovaného pražským prideom? V akom zmysle je politický, v akom zmysle je depolitizovaný či depolitizujúci?

Z formálneho hľadiska je práca na dobrej úrovni; návrhy na zmeny sa týkajú len toho, že text nových kapitol by bolo dobré odsadiť na nové strany, zjednotiť typ písma poznámky a hlavného textu, občasnú skratku vlastných mien nahradiť ich plným znením. Práca obsahuje pár preklepov v podobe nesprávneho skloňovania, nadbytočných slov či chýbajúcich interpunkčných znamienok. Trochu nejasné je v texte používanie kurzívy – mohol by autor vysvetliť jej funkciu? Obsah práce (s. 4) by podľa môjho názoru mal byť viacúrovňový a lepšie odlíšiť tzv. teoretickú od tzv. empirickej časti. Zoznam analyzovaných materiálov by tiež bolo dobré usporiadať podľa nejakého čitateľného kľúča – tak v práci prezentovaný nie je.

Práca spĺňa požiadavky kladené na bakalársku prácu. Odporúčam ju na obhajobu a navrhujem ju hodnotiť známku výborne.

Mgr. Ľubica Kobová, MA, PhD.

Praha, 19. 9. 2017